

BO'LG'USI DIRIJOR (O'QITUVCHI)NING FAOLIYATI MAZMUNI

Narzikulov Javohir Ikromovich

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti,

musiqa ta'limi kafedrası 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo'lg'usi dirijor-o'qituvchining kasbiy faoliyati, uning san'at va pedagogika sohasidagi ahamiyati, shuningdek, o'quv jarayonida egallashi lozim bo'lgan asosiy bilim va ko'nikmalar haqida so'z yuritiladi. Dirijorlik san'atining mohiyati, o'qituvchining musiqiy ta'lim tizimidagi o'rni va uning kasbiy mahoratini shakllantirish yo'llari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: dirijor, musiqiy ta'lim, pedagogika, san'at, kasbiy mahorat, xor jamoasi, ijrochilik.

Kirish

Musiqa inson ruhiyatining eng chuqur qatlamlariga ta'sir etadigan san'at turlaridan biridir. U nafaqat zavq beruvchi omil, balki madaniyat va ma'naviyatni shakllantirish vositasidir. Musiqiy san'atni keng targ'ib qilish, yosh avlodni milliy va jahon musiqasining go'zalligidan bahramand qilish esa dirijorlik san'ati bilan chambarchas bog'liqdir.

Dirijor – bu nafaqat ijodiy yetakchi, balki o'z bilim va tajribasi bilan talabalarga yo'l ko'rsatuvchi ustoz hamdir. Uning vazifasi nafaqat xor yoki orkestr jamoasini boshqarish, balki yosh musiqachilarni estetik did, musiqiy tafakkur va ijrochilik mahorati bilan tarbiyalashdir. Shu sababli, bo'lg'usi dirijor-o'qituvchining faoliyati nafaqat ijodiy, balki pedagogik yo'nalishda ham rivojlanishi zarur.

Asosiy qism

1. Dirijorlik san'ati va uning o'qituvchilik faoliyati bilan bog'liqligi

Dirijorlik san'ati musiqaning ifodali va aniq yangrashiga ta'sir etuvchi muhim sohalardan biridir. Dirijor orkestr yoki xor jamoasini boshqarar ekan, ularning uyg'unlikda ishlashini ta'minlaydi. Bu jarayonda dirijorning harakati, hissiyotlari va tajribasi muhim ahamiyat kasb etadi.

O'qituvchi-dirijor esa ushbu san'atni nafaqat o'zi egallashi, balki o'z shogirdlariga ham yetkazishi lozim. O'quvchilarni musiqani his qilishga, texnik mahoratni oshirishga va ijodiy tafakkurni rivojlantirishga o'rgatish pedagogik faoliyatning asosiy yo'nalishlaridandir.

2. Bo'lg'usi dirijorning egallashi lozim bo'lgan bilim va ko'nikmalar

Bo'lg'usi dirijor-o'qituvchi quyidagi kasbiy ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim:

Musiqiy nazariya va solfeggio – notalar tizimini mukammal bilish va xato ishlashning oldini olish.

Dirijorlik texnikasi – qo'l harakatlari, mimika va tana tili orqali musiqani ifodalash.

Ijrochilik mahorati – ovoz va cholg'u asboblari bilan ishlash tajribasi.

Pedagogik yondashuv – o'quvchilar bilan samarali ishlash uslublarini o'zlashtirish.

Repetitsiya jarayoni boshqaruvi – jamoani bir butun holatda ishlashga o'rgatish.

Ushbu bilim va ko'nikmalarni egallash orqali dirijor o'z jamoasini mukammal ijroga yetaklaydi.

3. Dirijorning musiqiy ta'lim tizimidagi o'rni

Musiqiy ta'limda dirijor asosiy yetakchi hisoblanadi. U o'quvchilarga nafaqat nazariy bilimlarni o'rgatadi, balki ularni sahnaga, ijrochilikka tayyorlaydi. Dirijorning musiqiy ta'lim tizimidagi asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

O'quvchilarga musiqa nazariyasi va amaliyoti bo'yicha bilim berish;

Yosh ijrochilarning mahoratini oshirish;

O'quv jarayonini zamonaviy metodlar asosida tashkil etish;

Xalqaro tajribani o'rganish va uni amaliyotga tatbiq etish.

Agar dirijor-o'qituvchi ushbu vazifalarni samarali bajarsa, musiqiy ta'lim sifati yuqori bo'lishi, yoshlarning san'atga bo'lgan qiziqishi oshishi va madaniy merosimiz rivojlanishiga xizmat qiladi.

4. Bo'lg'usi dirijorning kasbiy rivojlanish yo'nalishlari

Dirijor sifatida yuqori natijalarga erishish uchun quyidagi jihatlarga e'tibor berish lozim:

Doimiy o'qish va izlanish – yangi usullarni o'rganish va ijodiy tajribani boyitish;

Amaliy mashg'ulotlarni oshirish – turli jamoalar bilan ishlash tajribasini ko'paytirish;

Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish – musiqa sohasidagi innovatsiyalar bilan tanishish;

Ijodiy yondashuvni rivojlantirish – yangi ijodiy loyihalar yaratish va ularni targ'ib qilish.

Ushbu jihatlar dirijorning professional darajada shakllanishiga xizmat qiladi.

Xulosa

Dirijorlik san'ati va pedagogika bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, kelajak avlodni musiqiy jihatdan tarbiyalashda katta ahamiyatga ega. Bo'lg'usi dirijor nafaqat ijodkor, balki yetakchi o'qituvchi ham bo'lishi kerak. U o'z jamoasini, shogirdlarini musiqiy mukammallikka yetaklaydigan ustoz sifatida shakllanishi zarur.

Musiqiy ta'lim tizimining rivoji, yoshlarning san'atga bo'lgan qiziqishini oshirish va milliy madaniyatimizni keng targ'ib qilish aynan dirijorlik san'atining yuksalishi bilan chambarchas bog'liqdir. Shu bois, bo'lg'usi dirijorlar o'z ustida tinimsiz ishlashi, kasbiy mahoratini oshirishi va yangi zamonaviy usullarni joriy etishi lozim.

Agar har bir dirijor-o'qituvchi o'z oldiga yuqori maqsadlarni qo'ya olsa, yurtimiz musiqiy san'ati yangi bosqichga ko'tariladi, yoshlar iste'dodi yuzaga chiqadi va xalqaro maydonda milliy musiqamizning nufuzi oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. "Dirijorlik san'ati va uning rivojlanish tarixi" – Toshkent musiqa akademiyasi, 2023.
2. "Pedagogik mahorat asoslari" – O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi, 2024.
3. "Musiqiy pedagogika va metodika" – O'zbekiston-Finlyandiya pedagogika instituti, 2023.
4. "San'at va madaniyat ta'limi" – Xalqaro ilmiy jurnal, 2024.